

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceane Sibiu, strada Măcelarilor 45.

Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Dotățiunea clerului.

În sfârșit proiectul de lege despre întregirea venitelor preoțesci a trecut și prin supremul for al legislațiunii, prin casa magnaților, care în ședința sa, ținută Marți, în 26 Maiu, l'a primit așa precum a fost prezentat din partea comisiunilor, adică întreg și nemodificat.

Sciam înainte, că proiectul va fi votat de toate forurile, dar totuși am presupus, că după-ce în comisiunile și în plenul dietei n'a dis nimenea barem un singur cuvânt în favorul nostru — cel puțin în casa de sus se vor face unele schimbări favorabile, dându-se lumii să înțeleagă, că și cetățenilor ortodoksi români ai acestei patrii, pentru susținerea căreia și ei contribuie cu sânge și avere, se dă cătuși de puțină ascultare în justele lor așteptări, mai ales, că în mare măsură pe ei îi privește proiectul.

Acosta însă nu s'a întâmplat și noi avem cu o probă mai mult, că guvernul ne tractează așa cum tractează mama cea mai mașteră pe fii sei.

Câtă deosebire s'a făcut între noi și între biserica calvină, căreia în comisiunile dietei i s'au făcut mulțime de concesii?

Dar vom pune și acosta bunăvoință la răvaș, căci — bun e Dumnezeu — și va veni timpul, când și vederile fiilor dați aji afară din casele părinților acestei patrii vor trebui să tragă în cumpănă, și să fie ascultate.

Clerul nostru înalt a fost reprezentat la desbatere în casa de sus prin Preasfântii episcopi Ioan Meșian, din Arad și Nicolae Popea din Caransebeș, Escelenția Sa înaltpreasfântul arch. și metropolit Miron Romanul, fiind prin morbul agravat în urma obositorilor lucrări mai ales din timpul ultim împedecat a participa la ședință.

Dintre acestia părintele episcop Meșian a vorbit mai pe larg, apărând interesele bisericii ortodoxe române.

Contra proiectului în general au mai vorbit înalt preasfântia Sa metropolitul Mihályi, episcopul evanghelic Báltik, baronul Pronay, conții Ferdin. Zichy și Nicalau M. Eszterházy. Cest din urmă a spus guvernului verde adevărata tendință, ce a produs acest proiect, dîcînd despre paragrafi privitori la disciplinarea preoților „că acei paragrafi s'au adus exclusiv numai din cauza chestiunii naționalităților, cu care guvernul întrează a se ocupa pe față; dar chestiunea naționalităților eșită la ivelă va constrânge regimul a se ocupa de ea pe altă cale și cu alte mijloce, decât cu de cari s'a îndatînat până acum a îndeplini conșepțiunile sale politice, adică cu forța și cu bani.

Unii din vorbitori neagă, că proiectul ar fi tendențios, ér membrul Ernusz recunoscînd că cuprinde șovinism și ingerință a guvernului în afaceri bisericesci, dar scușă acosta tendință cu dispozițiunile legilor analóge din alte țeri.

Baronul Pronay a cerut, ca toate bisericile să fie înzestrate cu dotațiuni, că din mijlocele proprii să reguleze înșile salariile clerului lor, ér metropolitul Mihályi, că și dotațiunea clerului gr-cat. să se reguleze cât mai în grabă.

Vorbitorilor din opoziție le-a răspuns ministrul de resort Wlasics mai pe larg; declarîndu-se contra ori-cărei tendințe, care ar ținti la secularizarea averilor bis. și accentuînd, că statul a trebuit să iee unele măsuri de precauție, ca să nu ajungă în poziția a ajutora pe dușmanii sei; deci tot cântecul vechiu, că nu noi cetățenii suntem statul, ci după dîsa cunoscută „statul sum eu”, adică dl ministru, și cine nu-i de o părere cu mine este dușmanul statului.

Vorbind ministrul mai lung, celorlalți oratori apărători ai guvernului le-au rămas puține de dîs. Dintre aceștia asupra notariului Rudnyánszky a cădut sarcina să combată representațiunea bisericii noastre, promovată la casa de sus. A afirmat, că n'avem motive a ne plînge. El nu le vede; ér noi de le-am nota pe toate, ar rezulta după cuvîntul

evangelistului Ioan atâtea cărți, de n'ar avea unde să încapă.

La discuția pe articlii a propus Ilustritatea Sa dl Dr. József Gall modificări la paragrafi 11 și 17, cari însă au fost respinse și proiectul s'a primit atît în general cât și în special.

Cu cea mai mare grabă va fi așternut și coróna spre aprobare și nu va trece mult și va sta înaintea noastră, ca lege sancționată.

Noi am arătat pe larg gravami-nele bisericii ortodoxe române cu privire la dispozițiunile din proiectul numit, dar acele au sunat în pustiu. Acum însă, când este aproape lege, va trebui să ne tragem bine sîma cu privire la răspunsul cerut de întrebarea, ce ni se impune: „Quid nunc?”

Situațiunea e dificilă. Stăm între Scyla și Carybdis. Deci să ne cugetăm cu toții cu serioșitate la starea lucrului, să cumpănim cu înțelepciune toate momentele vieții noastre bisericesci, ca la o eventuală întrunire extraordinară a congresului național bisericesc, convocat anume pentru a se declara asupra acceptării sau neacceptării ajutoarelor oferite cu condițiunile cunoscute, să putem aduce conclusele cele mai corespunzătoare binepricupitelor interese ale bisericii noastre ortodoxe române.

În cele următoare prezentăm

Desbaterea proiectului în casa de sus.

I.

În general.

Desbaterile au decurs conform rapórtelor diarelor maghiare astfel:

Ședința o deschide vicepreședintele Tiberiu Károlyi la orele 11 a. m. și după deciderea n'ai multor afaceri de altă natură, să prezentează representațiunea archidieceane privitoare la gravaminele bisericii noastre față de multe din dispozițiunile proiectului despre întregirea venitelor preoțesci.

Înalta casă otăreșce a intra în meritul acestei representațiuni, când se va discuta amintitul proiect.

Ajungînd cu ordinea dîlei la acel proiect, notarul Baronul Nyáry cetesce raportul comisiunii financiare, legislative și de drept public, prin care — să recomandă acceptarea lui.

Imediat cere Preasfântul Domn episcop al Aradului Ioan Meșian cuvîntul și espune escepțiunile bisericii sale față de acel proiect, dîcînd cam următoarele:

Ilustră casă a magnaților!

După-ce Exelenția Sa arhiepiscopul și metropolitul bisericii gr. or. române din Sibiu atît în numele său cât și al episcopatului și al bisericii gr. or. române din patrie, a înaintat și casei deputaților și acestei ilustre case o representațiune în contra proiectului de lege aflător sub pertractare: dar dînsul din cauza unei indispozițiuni n'a putut participa la aceasta ședință, în numele dînsului și al colegului episcop Nicolae Popea, îmi i-au eu voe a espune pe scurt, motivele acelei representațiuni, precum și ale propunerii cuprinse în aceea.

După cât am cuprins și eu textul și motivarea celui proiect statul intenționează ameliorarea dotațiunii preoților dela parochiile mai slab dotate din două motive:

Unul e, că și preoțimea face multe servicii bune statului mai ales prin cultura și morala ce-o dă cetățenilor statului, deci se vede dator a o ajuta în lipsele ei pentru a-și putea împlini tot cu mai mult zel și mai mari rezultate sublima ei chemare; ear al doilea motiv, este că prin introducerea așa numitelor reforme politice bisericesci, luîndu-se preoțimei o însemnată parte din venitele ei legale: este just și echitabil ca și statul să-i rebonifice, măcar în parte, acele perderi.

Purcedînd din aceste motive statul ar avea datorința a concurge fără vre-o restrîngere la ameliorarea dotațiunii preoțimii preste tot însă mai ales la ameliorarea dotațiunii preoților din parochiile mai slab dotate și bisericile i-ar fi recunoscute.

După ce însă, precum cum se vede din proiectul de sub petracare, statul intenționează a-și împlini aceea datorință numai pe lângă unele restrîngeri și ingerință dăunóse în dreptul autonom al bisericilor, pe lângă restrîngerile indicate în proiect în acel drept mult mai prețios tuturor bisericilor, decât să-l jertfească nu pentru aceea ameliorare modestă pusă în vedere, dar nici pentru alta ori-cât de mare; așa dar pe lângă restrîngerile indicate în proiect biserica gr. or. română, ori cât de sêracă, nu-l va putea primi acel ajutoriu, și cred cumcă cu atît mai puțin, îl vor primi alte biserici mai avute.

FOIȚA.

Espediția mea polară.

de

Fridtjof Nansen.

— Conferență ținută de Nansen la Societatea geografică din Viena. —

(Înceiere.)

Mărturisesc, de când m-am întors ear' în vârtejul vieții, adesea mi-i dor de liniștea adîncă a nopții polare; acolo nimic nu turbură gândul, nici scrisori, nici diare — totul e frumuseță și armonie. S'a dîs că această lungă noapte polară are o influență nefavorabilă asupra sănătății; eu n'am constatat așa ceva.

Judecînd după întregul decurs al călătoriei noastre, deja în Ianuarie 1895 puteam pređice cu siguranță că expediția își va realiza planul și că „Fram” va lua o direcție aproximativ ecvivalentă cu cea pronosticată de noi.

Tóte bune, dar eu mă gîndii că ar fi cu puțință să îndeplinim chiar mai mult decât ne propusem: să explorăm adică și oceanul în afară de itinerariul corăbiei, și părăsind vasul și făcînd o escursie pe gheață în sîanii trase de căni. O asemenea escursiă

însă nu puté conta să se întorcă la corabie deórece acosta își schimba mereu locul și ar fi fost imposibil a o regăsi. Escursia trebuia deci organizată așa, încât să fie în stare a se întorce singură acasă. Nu putui dar trimite pe altul într-o expediție cu perspective primejdióse și mă hotărîi să pornesc eu însumi însoțit de locotenentul Iohansen.

Intenția mea era să înaintez spre nord, pentru a explora Oceanul cât mai spre pol posibil și apoi să ajung, trecînd prin țeara Francisc-Iosif la Spitzberg, unde eram sigur că voi găsi vînători norvegieni de foc. După două încercări neisbutite, Iohansen și eu pornirăm la 14 Martie 1895 cu 18 căni, trei sîanii bine încărcate și două luntri spre Nord. Hrana cînilor era calculată numai pentru o lună, ér hrana mea și a locotenentului pentru o sută de zile.

La început toate au mers bine. În cîrînd însă șesurile de gheață încetară, dădurum peste sloiuri de gheață plutitoare, ridicături, cóme, apoi preste crepături largi, unele deschise de tot, altele acoperite numai de o pojghiță subțire de gheață. Când ajungeam la asemenea pedice, cîanii așteptau până ce treceam sîaniile dîncolo, apoi ért porneau o bucată, până dădeau ér preste o pedecă.

La 7 Aprilie ne aflam la 86° 14 latitudine nordică și aprosimativ 95° longitudine orientală. Pentru a examina posibilitatea înaintării noastre ulterioare, mai merseu eu singur o bucată spre uord dar' nu putui găsi un drum practicabil. Din culmea cea mai înaltă, pe care o putui descoperi, nu vedem de giur împregiur decât blocuri de ghêță îngîmădite unele peste altele. Peisagiul avea înfățișarea unui mări turtunóse înghețate — pămînt nicăiri. Ghêța părea dusă de de vînt fără a fi oprită la Nord de vr'o insulă s'au de vr'un continent. E fôrte puțin probabil că în acosta regune a polului să existe unde-va o întindere mai însemnată de pămînt.

În premea asta suferirăm mult din frig. De ore-ce primăvara era aproape, cređuserăm că în Martie sau Aprilie n'o se avem un frig prea aspru. Ne echipasem cu ore-care economiă pentru a nu ne încălca; hainele cele calde de blană le lăsasem pe brod — și ne cărirăm amar mai tîrdis. Timp de trei săptămîni temperatura persista la 40 centig. sub zero! Când mai bătea și vîntul, ne era frig rêu în hainele noastre bune dară subțiri de lână, cari, din pricina transpirației, se transformară cu timpul într-o cuirasă de gheață.

La fîă-care mișcare hainele scățăiau și mîne-cile ne făceau, prin frecare, rîni adînci la încheieturile mînei. Sêra, când ne băgam în sacul de dormit — înghețat și el — dura peste un ceas până când hainele se desghețau de căldura corpului. Dimineta însă îndală ce eșiam din culcusul rece, în cîteva minute eram din nou numai ghiață.

La 8 Aprilie ne schimbarăm direcția și apucarăm spre Sud spre țera Francisc Iosif. După cât-va timp găsirăm ghiață ceva mai bună și puturăm înainta mai lesne. Ceea ce ne împedea marșul nostru spre Sud-Vest erau crepături și canaluri în ghiață. La temperatura acosta jóse de obicei acoperite cu o pojghiță subțire de ghiață, așa încât nu le putem trece nici cu luntrea. Cu cât ajungeam mai spre Sud, cu atît erau mai multe canacuri; ele ne întîrziară enorm — hrana scădea mereu, și și cîanii trebuiră uciși unul după altul pentru a nutri pe cei ce rămăneau. Relațiile fură reduse la un minimum, cîanii ajunseră tot mai istoviți și mai prăpădiți. Mulți trăgeau credincioși la sania încărcată până cădeau de oboselă. Atunci nu ne rămăneau decât să-i ucidem pe loc. Era o cruđime nepusă — dar' când e vorba să alegem între noi și cîanii e, din nenorocire, uman să jertfim cîanii...

Prin proiectul de sub întrebare i-să rezervă guvernului îngrința și dreptul de a hotări însuși câtă ameliorare, ori întregire se capete unul ori alt preot, folosind autoritatea bisericească numai de mijloc la procurarea datelor și la împărțirea competenței de întregire, pe când dreptul autonom al bisericilor pretinde, ca totă suma de ajutorare să se pună la dispoziția autorităților bisericesci pentru împărțire, ca unora cari singure cunosc atât lipsele cât și meritele preoților ajutoari.

Dar și mai evident se arată îngrința statului în dreptul autonom al bisericilor, mai ales din §-ii 7, 8 și 9 ai proiectului, prin cari preoții se espun arbitriului tuturor celor ce ar voi ai denunția.

Pentru-că se dă în acei paragrafi, că dacă careva preot ar deveni dat în judecată bisericii pentru purtări nemorale ori contrare statului, chiar și dacă autoritatea bisericescă nu l-ar afla vinovat, el tot i-și pierde dreptul la ajutoriu, decumva judecata bisericească n'ar mulțumi pe ministru.

Prin această statul își arată dreptul de-a supracensura judecățile autorității bisericesci pedepsind însuși pe unii și alți preoți prin detragerea ajutoriului.

Prin această dispozițiune se dă totodată cel mai dureros vot de neîncredere autorităților bisericesci și mai ales Episcopilor, ear preoții se espun arbitriului tuturor denunciatorilor, cari nu arare-ori denunță pe preoți cu feliurite învinuiri, de regulă exagerate numai din nește referințe personal încordate.

O asemenea ingerință i-și arată statul și prin §. 16 al atinsului proiect de lege, în care își rezervă dreptul și în formarea sau înființarea de parochii nouă, denegând ameliorarea dotațiunii preoțesci la atari parochii de nou înființate, fără consensul său, ba putând cere chiar desființarea aceloră. Precând știut este, că bisericile au dreptul a înființa parochii, ori unde ar cere lipsa.

Chiar și numai din cele până aici espuse se învederează de ajuns îngrința statului în dreptul autonom al bisericilor, și dacă vom cerca ce equivalent se ofere bisericilor pentru acele mari sacrificii cerute dela ele, vom afla o prea modestă și neînsemnată recompensă, vom afla că se ofere proților dela parochiile mai slab dotate, cari n'au absolvat 8 clase gimnasiale o completare a dotațiunii lor, deocamdată până la 300 respective 400 fl. ér celor cu 8 clase gimnasiale până la 600 fl. — 800 fl.; sau cu alte cuvinte, dacă un preot fără 8 clase, ar avé din parochia sa 200—250 fl, atunci se i-se completeze dotațiunea încă cu 200 fl., sau cu 150 fl. ca să ajungă la 300 fl. respective la 400 fl., ér dacă pretotul având 8 clase, ar avea din parochia sa 500—600 fl. acelaia se i-se mai completeze cu 100—200 fl., dela stat.

Deși nu pot înțelege, care ar fi ade-văratul motiv, ca preoții cei cu 8 clase gimnasiale să capete dublu, ca cei ce au numai 6 ori 7 clase, trebuie să dechiar, că această

dispozițiune, după mine nedreptă, atinge mai ales pe preoțimea gr. or. română, dintre care mare parte are numai 6 și 7 clase gimnasiale dar totodată trebuie să și adaug, că la acesta nu pórta vina numai acea preoțime, nici biserica, ci și însuși statul, care n'a permis confesiunii noastre gr. or. române, nici pe banii ei proprii, a înființa gimnasil confesionale, unde tinerimea ar putea studia cu spese mai modeste, ca în cele străine, așa că confesiunea gr. or. din patrie, cu preste un milion și jumătate de suflete, abia are un singur gimnasiu cu 8 clase, pe când alte confesiuni cu asemenea număr de suflete au pôte și 10 gimnasii.

Dacă vom compara dotațiunea de 300 fl. respective 400 fl. a preoților cu 6-7 clase, cu aceea a învățătorilor — cari peste tot nu au calificațiunea preoților, — și de vom considera că învățătorii la prima lor intrare în oficiu capătă leafa de 300-400 fl. apoi quartir, grădină, lemne de foc, adausul quinuenal, și peste acestea și dreptul de pensiune, atunci ne vom convinge, că în unele locuri, chiar și preoții cei cu 8 clase sunt mai slab dotați, decât învățătorii.

Considerând acestea precum și împrejurarea, că prin legile așa numite politice-bisericești, au pierdut din venitele lor, și preoții cei ce de presente au dela parochiile lor 800 fl. fără a li-să fi pus și lor în vedere, vre-o despăgubire dela stat: atunci bisericile cu drept cuvânt pot pretinde, ca modestul ajutoriu ce-l dă statul, să-l pună la dispozițiunea lor, pentru ca ele să-l distribue după lipsele și meritele preoților, având a da guvernului numai socoteala despre distribuire.

Nu știu cum vor cugeta alte biserici, știu însă că aceasta este dorința bisericii mele și că numai teliul acesta de distribuire ar mulțumi atât pe preoți, cât și pe credincioși, cum și că biserica mea deși săracă, ea totuși n'ar putea primi nici un feliu de ajutoriu, ori-cât de însemnat, prin care s'ar tînde la călcarea celor mai cardinale drepturi a-le ei.

Din aceste motive nu primesc proiectul de sub pertractare, nici în general, ci îmi permit a propune respingerea proiectului de sub pertractare, și a îndruma pe Domnul Ministru de culte și instrucțiune publică, ca să elaboreze proiectul cu ascultarea bisericii gr.-or. române, și cu considerare la la autonomia acestei biserici. —

Baronul *Edmund Solymossy* are convingerea, că preoțimea împlinesce o misiune nobilă și e deci foarte important lucrul, ca statul să-o ajutore și în cele materiale. Deaceea salută cu bucurie proiectul, dorind numai ca să se execute întreg imediat, ér nu treptat în curs de 9 ani. De inspecțiunea statului nu se sparie, căci ar fi o greșală a aduce numai jertfe pentru preoți, fără ași asigura dreptul inspecțiunii. Dealtcum întregirea se va detrage numai aceloră, cari au comis vr'un delict. Proiectul absolut nu vatămă au-

tonomia bisericilor, ci va *esercia numai o presiune binefăcătoare și vindecătoare asupra preoților, cari se pórta nu tocmai ca prețini ai statului*. Când vor vedea aceștia, că statul îi ajutoră, vor abandona ținuta lor contrară statului. Unele dispozițiuni cu privire la calcularea venitelor actuale ar voi să se acomodeze mai bine referințelor faptice.

Baronul *Desideriu Prónay* arată, că art. de lege XX. din 1848 a enunțat egala îndreptățire a confesiunilor. Acestui princip nu corăspunde proiectul, deci nu-l primesce de basă la desbateră specială. Se susține — ce i drept — că proiectul present nu e a se considera ca executarea legii din 48, dar această lege nu pune pondul principal pe ajutorarea bisericilor din mijloce de stat, ci pe egală îndreptățire a aceloră. Despre congrua rom.-catolicilor proiectul nu dispune. E îmbucurător, că aceștia sunt în stare a se îngrijii înșiși de clerul lor, dară motivul e, că ei sunt dotați dela stat cu bogății mari. Ar fi acum just și echitabil, ca și celelalte confesiuni să fie corăspunďetor dotate

Oratorul e convins despre aceea, că clerul necatolic va ajunge în urma acestui proiect, devenit lege, în dependență de stat. Dacă o biserică e în poziția aș dota pe preoții săi ca astfel să-și pótă păstra independența, e foarte just, ca și celelalte confesiuni să fie puse în aceea pozițiune. Proiectul alterează și organizația bisericilor protestante. El recunoște că §. 3 din art. de lege XX dela 1848 nu pôte fi executat în întregime sa. Dar se se dee fiecărei biserici — după ce a fost ascultată — dotațiunea necesară pentru acoperirea trebuințelor ei în o sumă generală, asigurată prin lege. La urmă escepționéază amestecul ministrului în chestiuni disciplinare; această o atribue unei neîncredere prin nimic motivate față de biserici. Din tóte aceste motive respinge proiectul.

Clemente Ernușt purcede dela art. de lege XIII din 1848, în care se enunță, că statul se va îngrijii de trebuințele bisericesci ale tuturor confesiunilor și este timpul, că după 50 ani să se realizeze această promisiune națională; deaceea felicită pe ministru pentru acest proiect. Manifestațiuni de ale vieței practice arată, că o regulare în acest sens nu se mai pôte amana. *Proiectul indică un progres și în direcțiunea consolidării statului unitar maghiar, întru cât întregesce legile create în acel spirit în anii din urmă*. Impregiurarea că se face deosebire în calificațiune, va fi un îndemn de a-și căștiga mulți o calificațiune mai înaltă. Apróbă

proiectul și din punct de vedere politic, căci este drept, ca regimul să-și reserve un anumit grad de ingerență. De n'o făcea regimul acesta, ar fi meritat imputări. Oratorul se declară discipul al lui *Francisc Deák*, care a enunțat principiul: *Biserica liberă în stat liber*. Acestui principiu corespunde proiectul. (Vorbitorul și-a uitat, că libertatea și ingerența sunt noțiuni, ce nu se unesc de loc. Not. Red.) și deci îl primesce.

Preasânția Sa episcopul *Caransebeșului Nicolau Fopea* declară, că se identifică cu cele ăse de părintele episcop *Ioan Mețianu*.

Episcopul rutean *Frid. Báltik* indică, că în urma referințelor schimbate au scăđut isvórele de până acum ale venitelor preoțesci; și deci proiectul acesta arată un însemnat progres, când vrea să ajute starea materială. Dari mai multe dispozițiuni speciale nu i convin. Proiectul e a se considera ca censecintă a §-lui 2 a art. XX din 1848, dar diferă de acela, întru cât deja §-1. separéază regularea venitelor preoțimii rom. catolice. Acesta dispoziție e contrară egalei îndreptățiri a confesiunilor. Chiar și espresiunea ce se folosește pentru preoțimea necatolică, care se numesce „*preoțimea celorlalte confesiuni*“ este necorectă din punctul de vedere al bisericii protestante. Aceiași călcare a principului de egalitate reiese și din §-13

Oratorul dă aici espresiune numai vederilor sale personale ca credinciosul bisericii evanghelice, și scie că tocmai biserica această a rugat mai mult ajutorarea preoțimii din partea statului și are deplină încredere, că regimul va împăca pretensiunile îndreptățite ale bisericilor. Pe biserica ev. nu o împórtă separarea preoților după calificațiune, având preoții ei toți pregătire academică; dar din punct de vedere umanitar ar dota pe toți egal, căci cei cu 400 fl. nu și vor putea susține familiile. Dispozițiile pentru pedepsirea cu detragerea întregirii a preoților contrari statului, le apróbă, dar nu e necesar să se ingereze statul direct în autonomia bisericii, cu atât mai vértos, că legile bisericii protestante oferă destulă garanție, că asemenea preoți nu vor rămânea nepedepsiți. Și acel §. vatámă autonomia, care face pendentă de stat înființarea unei parochii nouă. Recomandând observările făcute, nu primesce proiectul în concepțiunea lui presentă.

La 24 Iulie — aprocsimativ la 82 latitudine nordică — zărirăm pământ. Speram să putem ajunge acolo chiar a două ăi, dar' avurăm încă o luptă grea de două săptămâni până când ajunserăm. Canalurile erau aci pline de bucăți de ghiață, trebuirăm să sărim de pe un sloiu pe altul, trăgând săniile încărcate după noi, mereu cu teama de a le vede răsturnându-se în apă.

Avurăm și o aventură, care ar fi putut avea urmări seriose. Tocmai voiam să trecem un canal cu luntrea pe marginea gheței. De odată auđii un sgomot și *Johansen* i-mi strigă să pun mâna pe pușcă. Când mă întorseiu, vđui pe *Johansen* zăcând pe spate și un urs peste dânsul. *Johansen* apucase bestia de berigată. Vroiu se pun mâna pe armă, care se afla în luntre, dar' tocmai în momentul ăsta luntrea luncă în apă. Mă si-leam din tóte puterile să trag ear' luntrea cea grea pe gheață când *Johansen* i-mi dăse liniștit:

„Grăbește-te ca se nu fie prea târziu“. În sfârșit aveam pușca; când mă întorseiu ursul era chiar lângă mine. Zăpăcit, slobozii țevea cu alice; dar' ursul lovít chiar după ureche, cădu mort. Din norocire, *Johansen* avea numai o sgărietură la mână; ursul apucându-l cu laba de obraz, i-i sgăriese numai... coaja de murdărie, dar' nu ajunse la piele.

În sfârșit la 6 August ajunserăm la apă liberă și puturăm încerca să ajungem la pământ cu luntrea. Era aproximativ 81,40, latitudine nordică, 63 longitudine orientală. Acest pământ pustiu se alcătui din patru insule cu desăvârșire acoperite de ghețari, pe cari le numim *Vhittenland*, după o veche poveste norvegiană; *Vhittenlang* însemnă țeara albă, unde trăiau princesele povestei. Cât de pustiu și de părăsit era acest pământ, nouă tot ne păru un rai; tóte miseriile și chinurile ce îndurasem pe gheață luaseră sfârșit. Acum călătoria putea urma pe apă — și, vai, cei doi din urmă căni credincioși fură uciși, pentru a ușura luntrea.

La 26 August, la 81°13 latitudine nordică și vr'o 65 longitudine orientală, iar' furăm încongiurați de zăpadă. Era deja toamnă prea târziă (în acelea regiuni), ca să mai înțepindem călătoria lungă la *Spitzberg*, unde de sigur nu mai era să găsim nici o corabie; ne hotărărăm dar' să ierăm în locul unde ne aflăm. Două puști, câte-va cartușe, un cuțit mare și unul mic, iată tóta averea noastră. Impușcarăm urși și foc, pentru a avé carne, untură și piei. Greu însă ne fu se ne clădim un bordeiu. Trebuie să adunăm pietri, bolovani și mușchiu, îmbrăcăm bordeiul cu piei de foc și aședărăm bolovani grei peste ele. Mai greu ne-a venit să focem coșul. I-l făcurăm din... ză-

padă și ghiață și de trei ori, peste iarnă, a trebuit să-l refacem. Bordeiul era așa de înalt, încât într'un loc puteam sta chiar în picioare. Carne, grăsimi fu hrana noastră eselusivă: o ferbeam la dejun și o frigeam la prând.

Cu ajutorul lămpii noastre puturăm menține temperatura în mijlocul bordeiului cam la zero grade; lângă pereți temperatura era cu mult mai josă. Pe pereți se forma un strat gros de gheață și chiciură, așa că la lumina lămpii străluceau ca nește pereți de marmoră.

Din nenorocire n'aveam nimic de cetit decât... un calendar și o tablă de logaritmi. Ne petrecurăm vremea mai mult durmind. Patul nostru consta din bolovani mari vărtoși, peste cari așternusem o piele de urs. Din 24 de ceasuri, cel puțin 20 le petreceam pe acest culcuș vartos.

Iată un estras din jurnalul meu: „Marți 24 Decemvrie 1895. Crăciun! Frig afară frig înăuntru... Acasă clopotele sună și veselia e în ori-ce bordeiu. Și noi sərbăm Crăciunul în felul nostru. *Iohansen* și-a întors cămășa pe dos — eu asemenea; mi-am primit și ismele. M'am spălat cu un sfer de oală de apă caldă, întrebuintând ca burete și ștergar ismenele ce le desbrăcasem... M'am simțit par'că alt om; hainele nu mai stau așa lipite de trup ca mai înainte. Am prân-

dit superb: peste măcinat și mălaiu prăjit în untură de pește...

31 Decemvrie 1895... Și anul ăsta se sfârșeste. Acasă clopotele înmormentează anul vechiu... Clopotul nostru e vântul geros, care suflă fluierând peste ghețari și câmpii de zăpadă...

În sfârșit veni primăvara cu sóre și păsări. Acum ne ocupărăm cu pregătirile pentru călătorie. Făcurăm cele mai desperate fortări, ca să ne curățim măcar cât de puțin. Fie-care din noi ne făcurăm câte un costum nou din nisce pături de lână ce mai aveam. În lipsă de săpun, ne unserăm pe corp cu grăsimi și sânge de urs, și apoi ne frecărăm cu un smoc de mușchiu.

La 19 Maiu 1896 pornirăm spre Sud. Adesea mergeam pe ghiață, une-ori găseam apă liberă, unde puteam pluti. Pe ghiață vedeam numérose foc. Se temeau așa de puțin de noi, încât le puturăm fotografia din tóte părțile. La 12 Iunie ajunserăm în sfârșit la partea sudică a grupei de insule ce traversărăm.

Într'o ăi pe când ne continuam călătoria, mă urcau pe o culme ca să fac o recunoșcere. Pe când stăteam acolo, vântul îmi aduse sgomote confuse — între cari un sunet care mă surprinse: era par'că un lătrat de căne. Sunetul se perdea, revenia — eu mă aflam între speranță și nesiguranță; în sfârșit

Reuninnea învățătorilor români dela școlile populare conf. gr.-or. din protopopiatele: Arad, Chișineu, Șiria, Boroșineu, Butești, Radua și Halmagiu.

Nr. 286/898.

Apel.

Spiritul timpului reclamează progres. Poporul român voiesc să se valideze în fața lumii, dar puțini sunt la număr acei fii ai sei, cari pot infrunta cu succes toate pedecile, ce se pun în calea progresului său. Ajutor momentan își caută poporul român în preoții și învățătorii sei, căci astăzi numai acestia îi cunosc fundamental durerile și suferințele, de ore-ce acestia trăiesc și simțesc cu densul. De aici învederează, că poporul nostru va pute înainta în bunăstare spirituală și materială numai dacă va avea prelungă sine preoți și învățători vrednici.

Învățătorii ortodocși români din sus amintitele șapte protopopiate aradane, cunoscându-și grăua misiune, ce o au întru dezvoltarea poporului, s'au întrunit și au format o reuniune, în carea coadunându-se discută chestiuni importante referitoare la cultivarea lor proprie și la educația poporului român peste tot. Această reuniune își ține în tot anul adunarea sa generală, și învățătorii fiecărui protopopiat pertractează chestiuni didactice, coadunându-se cel puțin de câte două ori în fiecare an la școala cutărui confrate din protopopiat.

Din contribuiri proprii ale membrilor, această reuniune a pus basă la o bibliotecă centrală în Arad, și la alte biblioteci particulare în provincie, în protopopiatele mai sus amintite; dar lipsa de mijloace materiale nu-i permite să-și ajusteze aceste foculare de cultură, după-cum s'ar pretinde în aceste timpuri critice din mai multe puncte de vedere. Dorind însă reuniunea, ca totuși să mănă înainte această cauză importantă, vine și se adresează mai întâiu către P. T. Domni autori și editori de cărți române de ori-ce conținut, precum și către toți românii, cari au durere de inimă către cauza educației poporului român și sunt binecuvântați de Dumnezeu și au ore-ce bunăstare naturală, să îndure a trimite câte un exemplar din cutare sau cutare op de valoare, spre a îmbunătăți astfel biblioteca noastră centrală, sau pe cele din singuraticile protopopiate ca să ușurăm învățătorilor-membri ai acestei reuniuni modalitatea de a se perfecționa tot mai mult în cultură, ca apoi să pōtă contrasta tot cu mai

îndoiala nu mai era permisă. Mă repezii în vale, deșteptai pe Iohansen și-i anunțai că am auzit glas de căni. Iohansen eși din sacul de dormit, își frecă ochii și nu vru să credă. Eu în timpul asta îmi înghiții dejunul, încălțai șosonii și dădui fuga în direcția de unde auzisem sgomotul. Eră Iakson.

Resultatul expediției noastre? La întrebarea asta se va pute răspunde în mod satisfăcător, când tot materialul de observații matematice și fizice adunat de noi va fi elaborat de specialiști. În tot cazul cred, că omenirea, cu ajutorul experienței noastre, va fi în stare să-și facă o idee relativ completă despre regiunile polare până acum necunoscute. Se va vedea că regiunea polară nordică este o Mare adâncă înfinsă, acoperită de muști de gheață pură în mișcare. Nu mai pōte fi vorba de o calotă rigidă de gheață, care se credea că învelește polul Nord al globului. Totul e în mișcare; întregul Ocean se mută neconștient dintr-o parte a emisferei la cealaltă.

Și penelul e un inel din lanțu nesfârșit al fenomenelor schimbătoare în circuitul etern al naturii; gheața este și ea tot așa de statornică și neodichnită ca teoriile omenilor.

mare efect împotriva greutăților multifarie pornite și pornind asupra educației poporului român.

Dumnezeu, carele știe și vede toate nu va lăsa nerăspătite dăruirile, ce ni-se vor face din ori-ce parte, căci în rugăciunile noastre ne vom aduce totdeauna aminte de marinimoșii nostri binefăcători, ale căror nume le vom eterniza atât în anele reuniunii, cât și în inimile noastre, dar și pe calea publicității.

Ori-ce fel de donațiune rugăm a se trimite la adresa: *Teodor Ceantea*, profesor în Arad.

Arad, din ședința ordinară a comitetului ținută în 19 Maiu n. 1898.
Prof. *Teodor Ceantea*, I. *Moldovan*,
președinte. secretar.

Noutăți.

Sturza la monarhul nostru. Majestatea Sa împăratul-rege *Francisc Iosif I.* a primit alaltăieri, în 28 Maiu, în audiență privată pe d-l prim-ministru al României *Demetriu Sturza*.

Școlariu. Pentru orientarea învățătorilor, cari voiesc să facă examenul de calificățiune învățătoresc în termenul din 8/20. Iunie a. c., se observă, că cei respinși din unul sau din două studii la esamenul din anii trecuți, pot emenda acuma calculul, dacă se vor însușia la consistoriul arhidieceșan până în 5 Iunie a. c. cu cerere în conglă instruită.

În virtutea unui regulă înveșteratului consistoriu luat în ședința dela 28. Maiu a. c. acei învățători, cari pentru facerea esamenului au înaintat cerere în termenul normal până la 10 Maiu, dar din lipsa testimoniuului școlariu nu au fost admiși la examen, vor fi admiși, dacă prin o suplică în regulă înaintă vor cere-o această cel mult până în 5. Iunie a. c.

Supletoriu și-au întregit actele învățătorii din Seliște, *Constantin Cristiu* și *Petru Giura*, cari s'au admis la facerea esamenului de calificățiune. La emendarea calculilor după esamenul din anii trecuți sunt admiși: *Gavril Ioaș* din Costeni, *Ioan Codău* din Ohaba Ioan Lăcea din Brașov, *Anna Florea* din Sibiu, *Nicolau Cherciu* din Șirnea și *Avram Dubleş* din Romoșel.

Dotățiunea clerului și biserica reformată. Comitetul executiv al bis. ref. a ținut în 28 Maiu o conferință în palatul cancelariei episcopesci din Budapesta sub presiul lui *E. Dókus*, la care au luat parte toți episcopii, episcopii cercuali și emisii singuraticilor cercuri. În conferința au discutat asupra dispozițiilor, ce vor trebui luate în urma promulgării legii despre dotățiunea clerului. Preotștii, ce se facă conscrie s'e și câștigate preoții și au discutat și asupra textului pentru cerculariul ce va trebui emis.

Procesul de presă intentat „Tribunei Poporului” din Arad s'a pertractat în 27 Maiu înaintea curții cu jurați din Oradea mare. Responsabilitatea pentru articolul în-criminat a primit-o *dl Aureliu Trif*, care după o pertractare de 7 ore a fost unanim declarat vinovat pentru delict de agitațiune și condamnat la 3 luni închisore de stat, 50 fl. amendă și la plătierea șpeseilor procesuale.

În amintirea iubiților repotați. Din cercurile „Reuniunii sodalilor români din Sibiu” ni-se comunică, că presidentul acestei Reuniuni *dl Victor Tordășan*, a transpus fondului creat în amintirea iubiților repotați și cu menirea de a îmbia ajutoare bănesci vâduvelor și orfanilor meseriașilor români, din Sibiu, fosti membrii ai Reuniunii, — suma de fl. 3. în loc de coronă pe cosciugul mult regretatului protopresbiter *Dr. Nicolaie Maier* din Seliște. Starea fondului cu data de azi este de fl. 42. 80.

Poetul G. Coșbuc. Talentul poet, *George Coșbuc*, a fost însărcinat de Ministerul Instrucțiunii să scrie istoria luărei Plevnei. S'a lăsat poetului latitudinea de a face lucrarea sa în proză.

Credem a ști însă, că tinărul poet va face istoria acestui mare episod din viața noastră națională în versuri.

Fiind dat talentul poetului, nu ne îndoi-m că lucrarea sa va întrece toate așteptările.

Dar pentru școle. Profesorul dela seminarul teologico-pedagogic din Caransebeș *Dr. Petru Barbu* a oferit un număr corespunzător de esemplare din opul său: „*Religiunea și școala populară*” pentru a se distribui gratuit comunelor bisericesci din arhidieceșă. Esemplarele se vor împărți pentru trebuințele bibliotecilor școlare. Fapta d-lui *P. Barbu* se laudă de sine.

Ateneul franco-român. — Scopul său — Serbarea de inaugurare. De-o bună bucată de vreme deja s'a pus bazele în Paris unei societăți franco-române: Ateneului franco-român. Existența unei asemenea societăți era simțită de mult și ea răspunde unei necesități strigătoare. Românii locuind Parisul, fiind cu totul străini de Francesi, nefiind primiți nicăiri și neputând ast-fel să-și dea seamă de caracterul și de adevăratul fel de a fi a poporului în mijlocul căruia locuiesc, Ateneul franco-român caută să strângă legăturile de prietini între români și Francesi și se arete acestor din urmă arta și literatura noastră calitățile noastre personale, prin conferințe publice, producțiuni artistice și bulletine periodice.

Faptul că societatea numără deja printre membrii ei nume de învățați ca d-nii: *Lavis*, *Picot*, *Psichari*, *Gaston Pariq*, *Renault*, *Alglade*, *Lyon-Caen* și tot ce are mai bun elementul românesc, e o asigurare vedită de succes și bună reușită a rezultatelor ce se urmăresc.

Deunăzi s'era societatea sărbă de inaugurare printr'un splendid concert pus sub înalțul patronaj al d-lui *Gr. Ghica* ministrul României și al d-nei *Gr. Ghica*. S'au aplaudat talentații nostri artiști: de *Nuovina*, *Enescu* de *Max*, d-ra *Solacoglu* și cei mai buni artiști parisiensi cari ne-au dat prețiosul lor sprijin. Concertul a avut loc în sala societății de geografie. Sala presinta un aspect fericit, cu totul plin de lumă, întreaga colonie română, studenții francesi și societatea parisiensă în număr.

Meritul organizării revine în special actualului comitet, d-lor presidenti: *Emile Picot*, membru al institutului și d-r *I. Cantacuzino*, de la institutul Pasteur; precum și neobositului secretar general d. *D. A. Teodor*.

În curând se anunța o interesantă conferință a d-lui de *Mortillet*, de la societatea de antropologie.

„Liga română” s'a ținut Duminecă congresul său anual în sala cea mare dela Ateneu. S'au ținut de tot două ședințe, una înainte și una după amiazi și sa încheiat în aceeași zi. În comitet au fost realeși tot cei vechi. *M. Vlădescu*, *Delavrancea*, *I. C. Grădișteanu*, *Periețanu Buzău*, *Barbu Păltineanu*, *Al. Lupașcu*, *D. Nenițescu*, *Rădulescu Motru* și *Anton Vanic*. Ca membrii noi au intrat profesorul *Dr. C. Istrati* și studentul *Dimitrescu Brăila*.

În momentul închiderii congresului din acest an al *Ligei Culturale*, d. *I. Th. Orovean* a făcut o propunere, anume ca membrii *Ligei* să deschidă în toată țara o subscripție pentru constituirea unui fond inatacabil de un milion de lei.

Această propunere fiind primită, d. *I. Th. Orovean* a scris imediat una mie lei.

Membrii comitetului central, întrunindu-se, au hotărât să lanseze liste de subscripții în toată țara. Inceputul l'au făcut dinșii subscriind în total, împreună cu d. *Oroveanu*, o sumă de 5.500 lei.

Constituindu-se comitetul s'a ales *Vlădescu* președinte, *Delavrancea* vicepreședinte, *Periețanu Buzău*, *Cavarran*, *Dr. D. Florescu* și *Dimitrescu* secretari.

Congresul a proclamat membrii onorari ai *Ligei* pe d. *Charles Gauttrot*, secretar general al Societății geografice comerciale membru al consiliului superior al coloniilor și al consiliului superior de statistică din Franța; pe d. conte *Fernand de Rességuier*, secretar perpetu al Academiei jocurilor florale din Tulusa, și pe d. de *Neleche*, director al marelui diar parisian *Journal des Débats*.

Bucovina la expoziția din Paris. Mai mulți bucovineni fruntași, întruniți sub președinția guvernatorului țării, *dl bar. Bourguignon*, au decis ca Bucovina să fie reprezentată la expoziția din Paris, aranjându-se o secție specială, care să cuprindă o colecțiune completă de costume naționale, covore, ștergare, juvaerice, produsele industriei casnice ale românilor, interiorul unei case țărănești cu păpuși mari îmbrăcate în costum național, etc.

Pentru aranjarea acestei secțiuni s'a ales o comisiune de trei.

Omor și sinucidere. În comuna *Stana* din apropierea orașului *Bănyo-Hunyad* maștera *Boldizsár Márton* tracta din cale afară rău cu fiul său mașter, *Ioan*. S'e povestea nu numai în comună, ci și în împrejurime, că dela Paști nu i-a mai dat haine curate pe el. Într'una din zilele săptămânii trecute, în fața dimineții mama mașteră și fără suflet a fost aflată morț cu grave lovituri de secure la cap, — er băiatul s'a lăsat de asemenea mort, spânzurat în grajd de o grindă. E generală presupunerea, că băiatul într'un moment de supremă amărăciune sufletescă a comis omorul, er după-ace a venit la conștiința faptei sale s'a sinucis.

Bibliografie.

— Cuvântări bisericesci de *Massillon*, episcop de *Clermont* și membru al academiei franceze. Din originalul francez traduse prin *Ioan Genț*, paroh greco-catolic în Haieu, dieceșă Orașei mari, asesor consistorial și membru al esectoratului diecesan. Tom. I. cu portretul autorului. Cu permisiune de *Prea-veneratului ordinariu grec* de *Oradea mare*. Oradea mare, 1898.

Tipografia societății pe acțiuni. s. t. *Ladislau*. Preț 2. fl. 50 cr. sau lei 6. 50. Editura traducătorului.

A apărut No. 24 din splendida revistă pentru Familie „*Foia pentru toți*” cu următorul bogat sumar:

Ascultă lună, *Flor. I. Becescu*. — Agricultura la noi (Convorbiri săptămânale), *C. Râmnic-Dușescu*. — Bucăți de scrisori, *Virgiliu Gilli*. — Asinul și școlarii. — Pasărea angelus, *I. Achimescu*. — O palmă pentru zece talere. — *Petre Ispirescu*, De la *Vrancea*. — Discursul d-lui *C. I. Stăncescu*. — Ce va se zică un „*Miliard*”. — *Velocipedia* și avantajele ei, *Diger*. — Morteă amorului, *Haralamb G. Lecca*. — Din câte-va origine, traducere de *Moș Dumitru*. — Snoave. — Anecdote. — Din țara glumelor. — Credințe populare. — *Spicuri*. — Care apă e mai bună? (*Igienă*). — *Cronica agricolă*, *D.* — Care e omoriturul (roman). — *Flora Apicolă* (*Apicultură*), *Diger*. — *Tribuna tinerimei*. — *Jocuri și petreceri*. Poșta redacției. — Rețete și sfaturi. — Publicații, etc., etc.

Recomandăm călduros această revistă tuturor familiilor, cari doresc a cămă lucruri morale și folositoare.

Un număr de probă gratis se trimite ori cui va bine voi a se adresa la administrație, *București în str. Rotarilor No. 17*.

Nou vrășmaș al pomilor.

AVIS.

Ne luăm voe a vesti prin această, că înaltul minister r. u. de agricultură în conțelegere cu cel de finanțe și de comerț de dato 20 Aprilie c., nr. 25.000, ce scop de a împedeca importarea din America a păduchelui „*San José*” (*Aspidiotus perniciosus*), stricăcios pomilor, a interzis (oprit) a se aduce din America plante (vii), surcei de altoit sau părți de plante prospete, cum și buți, lăzi, sau alte obiecte, ce s'au folosit la pachetarea plantelor amintite.

Deasemenea este oprită aducerea din America a pomelor proșpete, a părților de pome și a lucrurilor folosite la pachetare dacă în urma examinării oficiului vamal, s'ar constata, sau pe pachet, sau pe pome prezența (fința de față) păduchilor *San-José*.

Obiectele amintite în alinia primă nu se pot importa (aduce) decât prin vama principală din *Bodenbach* — *Tesch*, *Triest* și *Fiume*.

Ministrului r. u. de agricultură îi stă în voe a elibera (scuti) din cas în cas de sub opreliștea aceasta pe lângă aplicarea precauțiunii și a măsurilor preventive.

Sibiu, 8 Iunie 1898.

Comitetul central al „*Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu*”.

Dem. Comșa, *Victor Tordășianu*,
preș. secretar.

Mătasă crudă Bast fl. 8.65

până la fl. 42.75 p. materie de o haină comp. — Tussors și Shantung Pongees — precum și mătase Henneberg negră albă și colorată — în cele mai moderne țesături, colori și desigururi *Se expediază la particulari franco și liberi de vamă. Mustre cu întorcerea poștei. Fabricile de mătase G. Henneberg lîf. de curte ces și reg. Zürich.* [45] 4

[71] 2—3

Publicare de licitațiune.

Pe teritoriul comunal Gușterița în favorul bisericii gr.-ort. sunt de a se vinde prin licitațiune 30—40 stângini lemne de foc mestecate de nuci și peri, stânginul cu preț foarte moderat.

Doritorii de a cumpăra lemnele acestea pot primi informațiuni mai de aproape dela președintele comitetului parochial gr.-ort din loc, până la ziua de licitațiune fixată pe Duminecă 31 Maiu a. c. st. v. între orele 11 și 12 a. m. în fața locului (Nepëndóla).

Gușterița, din ședința comitetului parochial gr.-ort. ținută la 17 Maiu 1898.

Comitetul parochial gr.-ort.

Ioan Stăngu,
președinte.George Stănăsă,
notar.**Ouë de clocit**

dela găini Brahma, adevărate, bucata 15 cr., de Holanda, negre cu moț alb. mare, bucata 25 cr., dela găini stiriene, veritabile, bucata 10 cr., dela Paduani de argint, bucata 30 cr., dela Langshans, bucata 30 cr., dela curci, bucata 30 cr., dela găini italiene, bucata 30 cr., dela găini pitici, bucata 30 cr., de Cochinchina bucata 25 cr., dela găini ardelenesci, cu gătul gol, bucata 20 cr., dela Dorkins, bucata 25 cr., de Yokohama, bucata 50 cr., dela găște urlașe de Emden, bucata 1 fl., de rațe de Peking, bucata 20 cr., de rațe mari stiriene, bucata 20 cruceri.

Espedez numai ouë de clocit de rasse curate, cari au fost premiate mai de multe-ore și iau ori-ce garanție e pentru rățenia și vritatea rassei. [47] 4—6

Max Pauly,
Köflach, (Stiria.)

Din ori-ce librărie se pôte procura scrierea premiată a consilier. în med. Dr. Müller, apărută în a 30-a edițiune despre

sistemul nervos

și

sexual turburat.

Espediție franco pentru 60 cr. în mărci postale.

Curt Röber,
Braunschweig.

[5] 19—49

Cel mai eficace MIJLOC DE CASĂ, pentru a regula mistuirea, pentru a produce o circulațiune regulată a sângelui, pentru a depărta părțile stricate și defecțuoase ale sângelui (condițiunile esențiale pentru susținerea sănătății) precum și pentru delăturarea repede și sigură a bôlelor de stomach d. e. lipsa de apetit, rigăitul, venterii, grăță, dureri de stomach și fole, sgărci de stomach, îngreunarea stomachului cu bucate, flegmă, congestiuni de sânge, hemoroide, bôle femeiești, bôle de intestine este de 40 ani probat

BALSAMUL DE VIAȚĂ al Dr. ROSA.**din farmacia lui B. FRAGNER în Praga 203-III.**

Acesta favorisează întreg actul mistuirii, produce un sânge sănătos și curat și este un remediu de casă popular probat, sigur și estins.

1 sticlă 50 cr., 1 sticlă duplă 1 fl.
Prin poștă 20 cr. mai mult.

Pentru mântuirea de ori-ce aprinderi, rări și umflături, se folosesc cu succes sigur la inflamare, oprirea laptelui și întărirea peptului (țitelor) femeesci, la întărire, la abscese, noduri, purôie (Eiterpusteln) carbuncule, la rări și sugei la degete, la întări-turi, umflături, uime etc. de 50 ani probată [50] 6—30

Alifia de casă de Praga

Vindecarea se face fără dureri prin infuența alinătoare a alifiei.

In dose à 25 si 35 cruceri.
Pe poștă plus 6 cr.

Atențiune! Fiecare se cêră numai preparate originale din farmacia lui B. Fragner în Praga și se observe, ca. tôte părțile învelitôrei balsamului Dr. Rosa se fie provădate cu alăturata marcă rotundă de scutire, asemenea tôte părțile învelitôrei alifiei de casă de Praga pòrtă marca de scutire în trei unghiuri alăturată!

Ori-cine îmi anunță o falsificare primesce o remunerațiune!

Mii de scrisori de recunoscintă stau la dispoziție spre vedere.

Depozite în farmaciile I. Török, Budapesta. A. Egger, Budapesta, apoi în Sibiu la E. Rumler, K. Müller și K. M. Herzberg.

Depozitul principal **B. FRAGNER**, farmacie „la vulturul negru” în Praga, colțul stradei Spornier Nr. 203.

ESPEDIȚII CU ÎNTORCEREA POȘTEI

Ne-au sosit acum:

Tabele de părete pentru cetit, românesci fl. 2.40

" " " " unguresci " 2.40

" " " " românesci

de I. Tuducescu 3.60

" " " " istoria naturală (16 bucăți colorate: regnul animal, vegetat și mineral) „ 7.20

Tabele de măsuri metrice cu explicare „ —.80

Librăria Tipografiei archidiececane, Sibiu.

În préjma examenelor!

Atragem atențiunea domnilor învățatori asupra

scrisorilor (propise) de examen

pentru scrierea română, germână și dictando tipărite în Tipografia archidiececană, în colóre vênătă, pe hârtie fôrte fină, mărime 24/31 cm.

Prețul: de bucată 1 cr.; 100 bucăți 65 cr. și porto postal.

Comandele din afară se execută imediat.

Librăria Archidiececană.

Din

„Biblioteca de popularizare”,

pentru literatură, artă și știință,

au apărut până acum:

- Nr. 1 Nuvele siberiene, de Vladimir Korolenko;
Nr. 2 Nuvele țărănesci, de Björnsterne Björnson;
Nr. 3 Nuvele și povestiri populare, de Lew N. Tolstoi;
Nr. 4 Schițe și tablouri, de Ioan Neruda;
Nr. 5 Șese nuvele, de I. P. Iacobescu;
Nr. 6 Nuvele de H. de Balzac;
Nr. 7 Din viața poporului, de Alecs. Swientochowski;
Nr. 8 Pe apă de Guy de Maupassant;
Nr. 9 Nuvele alese, de Al. Puskin;
Nr. 10 Ómeni și scrieri, de Georg Brandes;
Nr. 11 Din Cartea cântecelor, de H. Heine;
Nr. 12 Liga tinerimii, comedie în 5 acte de Henric Ibsen;
Nr. 13 Dómna Marchisă și alte nuvele de Quida;
Nr. 14 Lăutarul din Cremona, de Francois Coppée;
Nr. 15 Ilka și alte nuvele, de Al. Dumas fils;
Nr. 16 Nuvele de Guy de Maupassant;
Nr. 17—18 Suferințele tinerului Werther de Wolfgang v. Goethe;

- Nr. 19 Nuvele estira-ordinare de Edgar Poë;
Nr. 20—21 Stilul în artă, de Hans Sebastian Schmid;
Nr. 22 Un roman în noue scrisori, de Teodor M. Dostoiewski;
Nr. 23 Poesii, traduceri libere în versuri de Sully Prudhomme;
Nr. 24 Studii și portrete literare, de Jules Lemaitre;
Nr. 25 Pilone de Wilhelm Bergsöe;
Nr. 26 Darwin, viața doctrina și importanța lui de A. de Condolles și A. Südekum;
Nr. 27 Schițe din California, de Bret Harte;
Nr. 28 Simpla de Traian Demetrescu;
Nr. 29 In Lou!... de Paul Hervieu;
Nr. 30 Scrisoarea furată și alte povestiri estira-ordinare de Edgar Poë;
Nr. 31 Don Iuan pe Molière;
Nr. 32 Poesii alese, de Al. Petöfi;
Nr. 33—34 In temniță de Z. C. Arbure;
Nr. 35 Crîng și luncă de T. Dușescu-Duțu;
Nr. 36 Chestiuni literare ed M. Strajan.
Nr. 37 Antologie sanscrită, de G. Coșbuc;
Nr. 38 Femea îndărătnică, de V. Scha kespeare;
Nr. 39—40 Cestiuni literare, de M. Strajan

Un nr. broș. 16 cr., leg. 30 cr.

Se află de vîndare în

Librăria Tipografiei archidiececane Sibiu.

Avis!

Domnilor învățatori și directori de școle le recomandăm depositul nostru de charte geografice aprobate de Inaltul Minister reg. ung. de culte și instrucțiune publică, precum:

- Charta Ungariei de părete fl. 5.75
" Austro-Ungariei de părete " 5.75
" Europei de părete " 6.—
" Asiei de părete " 9.—
" America de Nord de părete " 7.—
Apoi singuratiche comitate din Ungaria á —.10—15

- " Ungaria, ediț. format mic á " —.15
" globuri terestre simple cu fl. 1.—, 2.—, 3.30, 5.30, și " 10.—
" globuri terestre cu meridian 3.15, 5.—, 8.40, 12.60 și " 40.—

Asemenea oferim tot felul de recuise pentru școlă: ceruse (Hardtmuth), cerneli (Leonhardi), pene (Kuhn & Comp.) etc.

Librăria Tipografiei archidiececane.